

Географія 6 клас

Тема: План місцевості, його ознаки. Умовні знаки плану місцевості.

Мета: формувати уявлення про план, масштаб, умовні знаки плану місцевості; навчати учнів розрізняти основні умовні знаки плану місцевості; розвивати географічне мислення, здатність застосовувати набуті знання в умовах нових навчальних завдань, вміння проводити самооцінку і взаємооцінку; виховувати самостійність, відповідальність.

Обладнання: підручник, зошит, відеоматеріал.

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань

опитування:

- Що таке план ?
- Що таке план місцевості ?
- Чим план відрізняється від малюнка?
- Що потрібно зробити, щоб накреслити план предмета?
- Як зобразити на плані великий предмет, який не поміститься на аркуші?
- Що таке масштаб?

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу

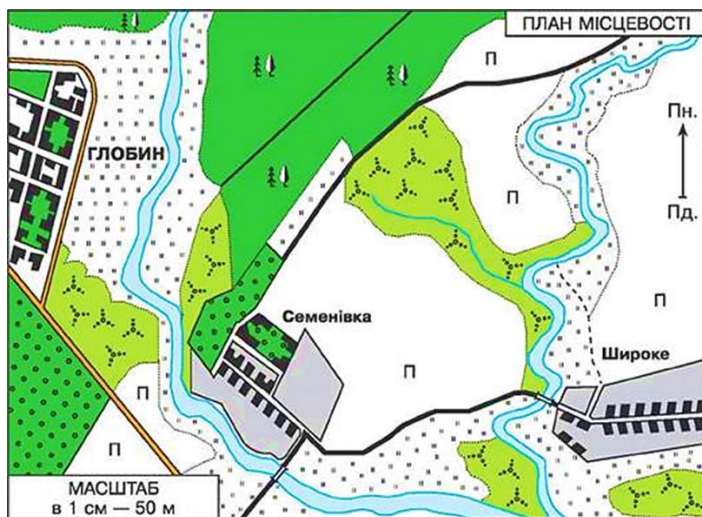
Найпростішим видом зображення земної поверхні є план місцевості. Розглянемо поданий план місцевості (атлас)

Першого погляду достатньо, щоб зрозуміти, що вигляд місцевості зображується зверху. Звичайно, без істотного зменшення справжньої величини об'єктів, тобто без застосування масштабу, розмістити зображення такої великої території на сторінці підручника не вдалося. Та найбільш незвичним для сприйняття є зображення об'єктів. Будинки, вулиці, площі, сквери, парки позначені на плані умовними знаками.

Основні ознаки плану місцевості:

- план місцевості — це креслення вигляду зверху невеликої ділянки земної поверхні;
- відстані між об'єктами й самі об'єкти на плані місцевості зменшені відповідно до масштабу;
- на плані місцевості всі об'єкти зображуються за допомогою умовних знаків.

Отже, на відміну від малюнка, фотознімка, космічного знімка, на плані місцевості є умовні знаки .

План місцевості — це креслення невеликої ділянки місцевості на площині, виконане в певному масштабі й за допомогою умовних знаків.

Умовні знаки.

Працювати з планом місцевості, а згодом і з географічною картою, неможливо, не вивчивши «мови карти» — умовних знаків і способів зображення об'єктів і явищ. Умовні знаки — своєрідна «азбука». Не знаючи букв, не можна прочитати книжку, а без знання умовних знаків не можна зрозуміти план чи карту.

На стародавніх планах і примітивних картах природні об'єкти зображували малюнками (наприклад, тварин, на яких полювали). Згодом, із розширенням знань про земну поверхню, виникла потреба зображати більші території з їх природними об'єктами. Довелося запровадити для однорідних предметів спільні позначення. Малюнки поступово замінювалися контуром предмета, а згодом контури були витіснені умовними знаками, які допомагають нам читати карту. Завдяки простоті й однозначності сприйняття умовних знаків картографічні зображення зрозумілі всім.

Умовні знаки — це графічні символи, які застосовують для позначення на планах місцевості та географічних картах розташування різноманітних об'єктів і явищ, їх якісних і кількісних характеристик.

Умовні знаки, якими позначають об'єкти на плані, називають **топографічними**. Вони вказують на місцеперебування об'єкта місцевості, за їх допомогою ми можемо уявити й описати ці об'єкти.

Умовні знаки плану місцевості

Умовні знаки поділяються на **масштабні**, **позамасштабні**, **лінійні** та **пояснювальні**.

Масштабні умовні знаки використовуються для зображення таких об'єктів, які займають площинний характер поширення (луки, озера, ліси, поля тощо), їх величину можна визначити за планом.

Позамасштабні умовні знаки використовують для показу об'єктів, які не можуть бути зображені в масштабі карти (криниця, млин, нафтова вежа тощо).

Лінійні умовні знаки — картографічні умовні знаки, що використовуються для зображення об'єктів лінійного характеру, довжина яких виражається в масштабі карти (залізниці, річки, лінії електропередач).

Пояснювальні умовні знаки (значки, стрілки, штрихування, написи й буквено-цифрові позначення) дають додаткову якісну й кількісну характеристику географічних об'єктів.

Для зображення місцевості за допомогою умовних знаків потрібно дотримуватися правил їх нанесення.

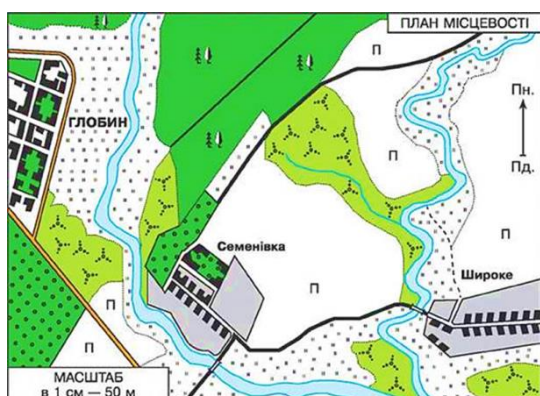

Визначення напрямків орієнтування на плані.

- Нагадайте, як орієнтуватись і визначати сторони горизонту на місцевості.

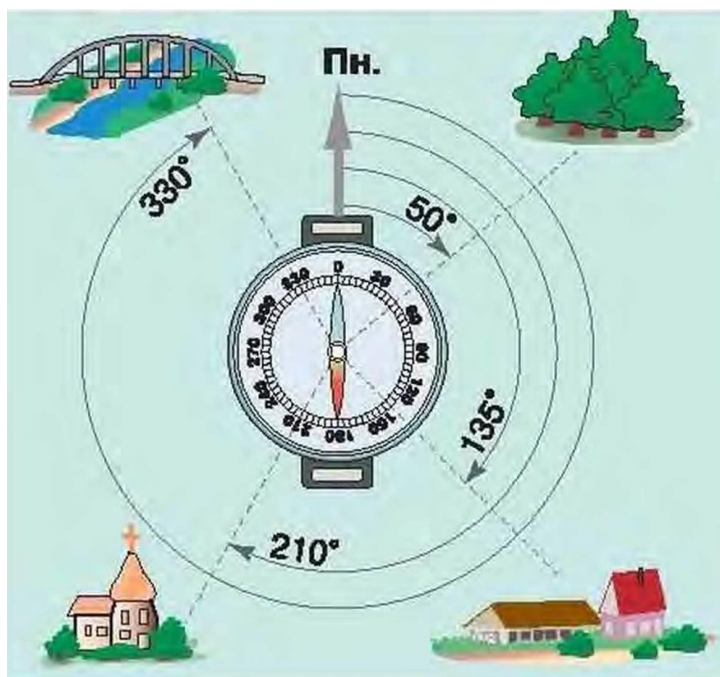
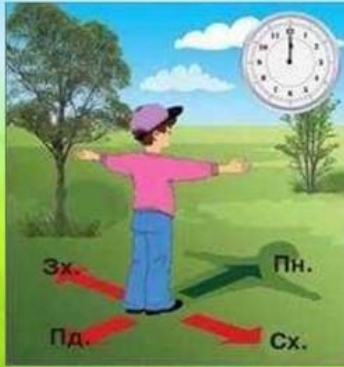

Подібні дії можна виконати й на плані місцевості. На планах напрямок на північ часто позначають стрілкою. Якщо стрілки немає, то напрямок «північ-південь» потрібно визначати за вертикальними сторонами рамки плану. Північ на плані завжди вгорі, південь — унизу, ліворуч на плані — захід, праворуч — схід. Знаючи основні сторони горизонту, легко визначити проміжні.

Орієнтуватися на місцевості

- Означає вміти визначати своє місцеперебування відносно сторін горизонту, навколишніх предметів і форм рельєфу

Кут між напрямом на північ та напрямом на якийсь предмет на місцевості називається азимутом.

Одиницею вимірювання кута є градус, який записується так: 1° .

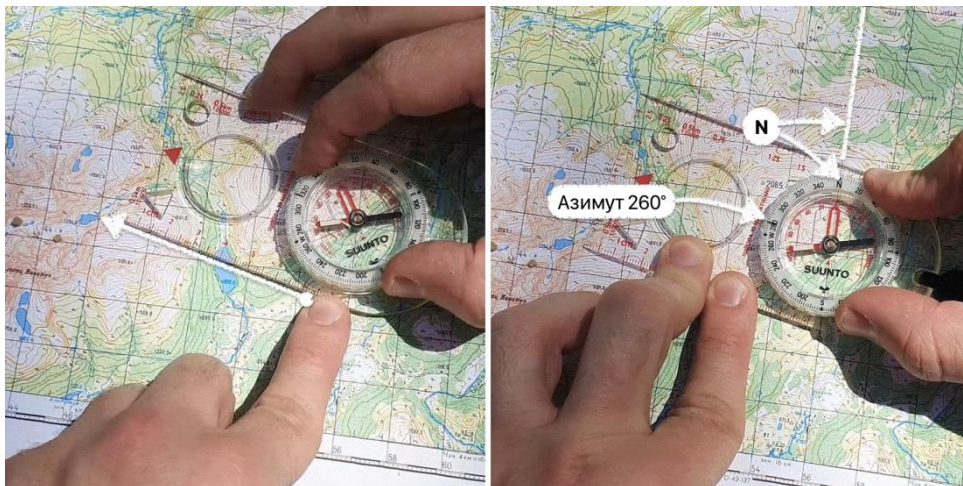
Градусом називають $1/360$ частку окружності.

Величина азимута виражається у градусах від 0° до 360° .

Азимут починають рахувати від напрямку на північ, за годинниковою стрілкою у напрямку на предмет.

Азимуты сторін горизонту	північ	0°
	північний схід	45°
	схід	90°
	південний схід	135°
	південь	180°
	південний захід	225°
	захід	270°
	північний захід	315°

Для визначення азимута за допомогою компаса його спочатку потрібно зорієнтувати, тобто визначити північ. Потім на компас кладуть тонку паличку у напрямку від центру компаса до предмету.

V. Узагальнення матеріалу

Розглянути таблицю №1 стор. 37, порівняти

Домашнє завдання

Параграф 8, опрацювати, питання 1-3 (№3 спробуйте накреслити маршрут)